

Werkgroep Roofvogels Rijnland

Nieuwsbrief Werkgroep Roofvogels Rijnland

Nummer 5 • najaar 2025

Colofon

Werkgroep Roofvogels Rijnland
roofvogels.rijnland@gmail.com
www.roofvogels-rijnland.nl

De Werkgroep is een regionale werkgroep van de Stichting Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) en heeft als doel:

Het monitoren van het broedsucces, broedgedrag en conditie, en het ringen van dag- en nachtroofvogels in de regio Rijnland.

Het bestuur

Wil Tamis (voorzitter)
Peter de Maagt (penningmeester)
André van Roon (Secretaris)

De adviesgroep

Tineke Zijp
Gijs van der Voet
Ralph van der Kooi
Hans van Ek

Onderdeel van
werkgroep roofvogels Nederland
www.werkgroeproofvogels.nl

Project van
Vogeltrekstation

Vormgeving & dtp
Blue Robin dtp, Katwijk

VOORWOORD

2025: Een succesvol jaar voor de monitoring van het broedsucces

Het jaar 2025 was een bijzonder succesvol jaar voor de monitoring van het broedsucces. Er werden meer nestkaarten ingevuld, meer territoria vastgesteld en meer succesvolle broedgevallen geregistreerd dan in voorgaande jaren. Ook het aantal geringde nesten en vogels nam verder toe. Deze mooie resultaten waren alleen mogelijk dankzij de enthousiaste inzet van de vele ogen en oren in het veld, en de belangeloze hulp van de klimmers en klussers die telkens weer klaarstaan om te helpen. In de nieuwsbrief en het jaarverslag wordt hier verder op ingegaan.

Nieuwe structuur en samenwerking

Een belangrijke vernieuwing dit jaar was de invoering van een opdeling in gebieden met daarbij behorende coördinatoren. Dit maakte het werk overzichtelijker en zorgde voor een betere afstemming in het veld. In het voorjaar vonden bovendien meerdere overleggen plaats met deze coördinatoren om de voortgang van het veldwerk te bespreken. Deze nieuwe aanpak bleek een waardevolle stap richting een nog effectievere organisatie van de monitoring.

Ransuilen. Foto: Peter de Maagt

Aandacht voor veiligheid

Ook nieuw in 2025 was de extra aandacht voor de veiligheid van onze vrijwilligers. Er werd een cursus georganiseerd over het veilig gebruik van ladders – een belangrijk thema voor iedereen die zich in het veld inzet voor het onderzoek. De cursus werd goed ontvangen en zal zeker een vervolg krijgen in de komende jaren.

Twee inspirerende bijeenkomsten

In het najaar vonden twee goed bezochte avonden plaats. In september was er een boeiende lezingenavond met twee zwaar-gewichten uit het roofvogelonderzoek, die hun kennis en ervaring deelden met de aanwezigen. Begin november volgde de traditionele slotbijeenkomst van de werkgroep, waar het veldseizoen van 2025 werd afgesloten. Van beide bijeenkomsten zijn korte impressies opgenomen in deze nieuwsbrief.

Bijzondere nesten

Verder kunt u in deze nieuwsbrief bijdragen lezen over enkele bijzondere nesten: een buizerdnest in een groene wand van een kantoorgebouw in Hoofddorp, een boomvalknest in Haarlem en een nest van bruine kiekendief bij de Kagerplassen. En bij het ringen van torenvalkjes bij Hoogmade werd een bijzondere waarneming gedaan: een pul met witte nageltjes.

Tot slot

De volgende nieuwsbrief verschijnt in het voorjaar van 2026. Veel leesplezier!

RESULTATEN BROEDSUCCES ROOFVOGELS 2025

Dit jaar publiceren we als proef de resultaten van het broedsucces roofvogels in een apart jaarverslag, en niet in de(ze) nieuwsbrief. Het jaarverslag wordt aan alle vrijwilligers en netwerkpartners toegezonden. Hieronder volgt een beknopte versie.

Dit jaar was een normaal jaar qua temperatuur en neerslag. In 2025 hebben we een groter aantal nesten gemonitord, mede dankzij de inzet van een aantal bevlogen vrijwilligers. In het begin van het broedseizoen kregen wij de indruk dat een aantal soorten (zoals sperwer, bruine kiekendief) eerder en meer tegelijk begonnen waren met broeden. In onderstaande tabel staan alle resultaten voor 2025, met daarachter tussen haakjes die van 2024. Er zijn in 2025 meer dan 470 bruikbare nestkaarten aangemaakt voor tien soorten roofvogels. Totaal aantal kaarten was 635 [400], d.i. inclusief nestkaarten o.a. zwarte kraai en niet bruikbare nestkaarten. Het aantal nestkasten bedraagt inmiddels 299 [206]. In totaal werden 260 territoria [191] vastgesteld. Daarvan werd in 179 keer [151] een broedgeval geconstateerd. Daarvan waren er 162 succesvol [128], dus 17 mislukte broedgevallen [23]. Van de succesvolle broedgevallen zijn 119 nesten geringd [93]. In totaal zijn er ongeveer 357 roofvogels [241] geringd. Voornamelijk pullen, maar ook een

klein aantal oudervogels. De meest algemene soorten (geringd) zijn torenvalk en buizerd. Daarna volgen havik, sperwer, kerkuil en bruine kiekendief. Het minst algemeen zijn boomvalk, bosuil en ransuil. In vergelijking met 2024 zijn er bijna anderhalf keer zoveel nestkaarten en nestkasten, en ongeveer een derde meer territoria, succesvolle en geringde broedgevallen en vogels.

Boomvalk (pul). Foto: Peter de Maagt

TABEL. Resultaten broedsucces roofvogels Rijnland in 2025 [en 2024]. kiek = kiekendief, # = aantal, gem. = gemiddeld, - = geen berekening want minder dan drie 1e legsels.

soort	# nest-kaart	# terri-toria	# broed-ge-val	# succes	# nest ge-ringd	gem. datum	gem. # ei	gem. # pul
Torenvalk	103 [81]	55 [52]	36 [39]	34 [31]	28 [22]	20 apr [24 apr]	4,7 [4,7]	4,6 [3,4]
Boomvalk	7 [14]	6 [6]	6 [4]	5 [4]	3 [1]	13 jun [-]	2,7 [-]	2,0 [-]
Bosuil	79 [64]	12 [15]	5 [11]	4 [10]	1 [4]	- [8 feb]	- [-]	2,3 [3,3]
Kerkuil	39 [47]	16 [16]	10 [12]	9 [11]	9 [10]	3 mei [10 apr]	4,3 [5,7]	2,8 [3,3]
Ransuil	16 [14]	10 [7]	7 [6]	7 [7]	0 [1]	- [-]	- [-]	- [-]
Steenuil	10 [10]	2 [2]	1 [2]	0 [2]	0 [1]	- [-]	- [-]	- [-]
Bruine kiek	27 [19]	20 [15]	13 [7]	11 [5]	8 [5]	14 apr [12 apr]	4,9 [4,6]	2,6 [3,4]
Buizerd	128 [86]	92 [49]	61 [40]	58 [33]	45 [26]	4 apr [4 apr]	2,3 [2,7]	2,0 [1,9]
Havik	39 [31]	30 [19]	23 [18]	20 [14]	18 [11]	25 mrt [24 mrt]	3,8 [3,7]	2,9 [2,9]
Sperwer	25 [22]	22 [14]	17 [12]	15 [12]	8 [8]	25 apr [28 apr]	4,5 [4,9]	3,9 [3,4]

GESLAAGDE LEZINGENAVOND OVER HAVIK EN BOSUIL

Op vrijdagavond 12 september vond een geslaagde lezingenavond plaats, georganiseerd door de Roofvogelwerkgroep Rijnland in samenwerking met het gastvrije MEC Leiderdorp. Ongeveer veertig belangstellenden genoten van een inspirerende avond over roofvogels, verzorgd door drie zwaargewichten in het onderzoek naar roofvogels in en rond Rijnland.

De eerste lezing werd verzorgd door Lidy Zeinstra en Fons Bongers en ging over de haviken in en rond Amsterdam. Zij gaven een fascinerend inkijkje in het leven van deze imposante roofvogel in stedelijk gebied. Een indrukwekkend overzicht van prooien kwam voorbij – variërend van fuut tot eekhoorn – en bovendien werd een uitgebreide verencollectie ter plaatse getoond, wat veel bewondering oogstte bij de aanwezigen.

In de tweede lezing nam Fred Koning het publiek mee in zijn onderzoek naar de bosuil in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Hij belichtte de invloed van enkele predatoren op het leven van de bosuil. Een opvallende conclusie uit zijn onderzoek is dat sinds de komst van de bosuil de ransuil vrijwel is verdwenen uit het gebied. Daarnaast blijkt dat dankzij de aanwezigheid van de havik minder uilenkasten door kauwen worden gekraakt – een onverwacht, maar positief neveneffect.

Bosuil. Foto: Arnold Meijer

De avond bood een waardevolle combinatie van veldkennis, onderzoekservaring en passie voor roofvogels, en werd door de aanwezigen als zeer geslaagd ervaren.

Fred Koning. Foto: WWR

Lidy Zeinstra en Fons Bongers. Foto: WWR

Veren uit collectie
Lidy Zeinstra en Fons Bongers.
Foto WRR

PROJECT BOOMVALK HAARLEM

Door: Gijs van der Voet

Een mooi staaltje veldwerk vond dit jaar plaats in Haarlem, in ons noordelijke werkgebied. Ralph van der Kooi, lid van de adviesgroep van WRR, zocht, en vond, een boomvalknest in een park in de nabijheid van zijn woning. Omdat wij altijd voorzichtig zijn met het delen van informatie, wordt de exacte locatie niet vermeld.

Vorig jaar heeft de werkgroep voor het eerst een boomvalknest gemonitord. Drie jongen werden geringd en vlogen een aantal weken later uit. Dit succes smaakte naar meer. Door gebruik te maken van waarneming.nl, ontdekte Ralph dat er in een park niet ver van zijn woning al jaren wordt gebroed door boomvalk. Grote kans dus dat er dit jaar weer boomvalken in het territorium zouden verschijnen.

In het voorjaar bracht Ralph alle kraaiennesten in het park in kaart. Boomvalken bouwen zelf geen nest, maar broeden bijna altijd in gebruikte nesten. 80% daarvan is van zwarte kraai. Ook broeden boomvalken in hoogspanningsmasten, en af en toe in kunstnesten.

Ralph: 'Volgend jaar breng ik de kraaiennesten mogelijk al begin april in kaart. Vlak voor het blad aan de boom zit. Niet te vroeg, want dan mis je nesten die dit jaar zijn gebouwd. Misschien is het gevoelsmatig een beetje gek om voor boomvalk zo vroeg aan de slag te gaan, maar dit lijkt mij toch een geschikte tactiek.'

Recent is Ralph vader geworden. Het speurwerk naar boomvalken bleek verrassend goed te combineren met het vaderschap. Heel wat uurtjes heeft Ralph met de kinderwagen door het park gelopen. De eerste boomvalk werd gespot op 10 mei (overvliegend.) Diezelfde week zag hij een jagend paar. Vervolgens werd het een tijd stil. Dit was zeker geen slecht teken. Na de eileg worden boomvalken stil en laten zij zich niet vaak horen.

Ralph: 'Op 17 juni vlogen de boomvalken luid roepend rond één van de bomen waarin ik een kraaiennest had gevonden. Op 27 juni vond de eerste nestcontrole plaats met Wil (Tamis) bij de betreffende boom. De hoogte van het nest had ik met een laser gemeten: 22 meter, dit is erg hoog. Te hoog voor de camerastok, maar in com-

Drie eieren

binatie met een keukentrap lukte het net. Het was meteen raak: 3 eieren!'

Ralph: 'Het volgende nestbezoek was op 15 juli. Wij zagen twee jongen die net uit het ei waren gekropen en een ei dat (nog) niet was uitgekomen. Op 1 augustus zijn de jongen (twee mannetjes) door Peter (de Maagt) geringd (Wil was met vakantie.) Het was een behoorlijke uitdaging voor de klimmer. Het nest was relatief klein, op een dunne niet al te stevige tak helemaal bovenin een populier. Het derde ei is helaas niet uitgekomen. Dit is verzameld voor het onderzoek naar bestrijdingsmiddelen.'

Vanaf 15 augustus werden de jongen steeds vaker door Ralph en andere waarnemers gezien.

Ralph: 'Mijn laatste waarneming was recht boven mijn tuin op 30 augustus (op zo'n 500 meter van het nest). Ze vlogen een mooi rondje (1 adult met de 2 jongen) als een soort afscheid. Daarna heb ik ze niet meer gezien.'

Met dank aan de gemeente Haarlem, en met name Carmen Capendale, voor het mogelijk maken van het monitoren en ringen van de jonge boomvalkjes.

Een van de uitgevlogen boomvalken

Juveniel door Peter geringd

BUIZERDS BROEDEN IN GROENE WAND OP SCHIPHOL TRADE PARK

Door: Corinne Kalisvaart, Fauna Haarlemmermeer (foto's: Corinne Kalisvaart)

Buizerds maken een uniek nest op een logistiek gebouw bovenop de verticale groene wand op het logistiek bedrijventerrein Schiphol Trade Park in Hoofddorp bij Schiphol. Twee jonge gezonde buizerds vliegen uit.

Buizerds maken een uniek nest op een logistiek gebouw, bovenop de verticale groene wand, op het logistiek bedrijventerrein Schiphol Trade Park in Hoofddorp bij Schiphol. Twee jonge gezonde buizerds vliegen uit.

Verrassend

Wanneer er een bedrijventerrein ontwikkeld wordt in een voormalig agrarisch gebied, verandert de leefomgeving voor de wilde dieren die er leven. Er zijn dan niet alleen bedreigingen voor de dieren, maar er doen zich ook nieuwe kansen voor.

Het vraagt inventiviteit van de dieren om zich aan te passen aan de nieuwe leefomstandigheden. En soms is de natuur nog verrassender dan je denkt.

Schiphol Trade Park onderscheidt zich als een logistiek bedrijventerrein door een focus op biodiversiteit en duurzaamheid.

Het terrein is natuurpositief ingericht, met ruimte voor een rijke variatie aan planten en dieren. Zo zijn er groene verticale gevels gerealiseerd op gebouwen, die dienen als schuil- en nestplekken voor vogels, vlinders en insecten. Dat deze wand ook een veilige broedplek voor een grote roofvogel als een buizerd zou worden, is voor velen een verrassing.

Uniek

In de literatuur zijn er heel weinig meldingen bekend van buizerds die broeden op gebouwen, of op andere door mensen gemaakte objecten. Dit geldt zowel voor Nederland als daarbuiten. Dit jaar heeft een buizerdpaar dus een unieke nestplaats uitgekozen: een gebouw van een logistiek bedrijf in Hoofddorp, op de verticale groene wand. Het betreft een logistiek bedrijventerrein in aanbouw aan de rand van Hoofddorp, gemeente Haarlemmermeer.

Bovenop de groene wand hebben de buizerds in de bloeiende beplanting een riant nest: onder een afdak, en geen last van regen of wind. En met uitzicht op de velden met graan en olifantengras, de snelweg A4 en de langsvliegende vliegtuigen vanaf de startbaan op Schiphol (Kaagbaan). En in de nabije omgeving is voldoende voedsel te vinden, zoals veldmuizen en andere knaagdieren.

Monitoring

Toen ik de buizerds in en uit de wand zag vliegen op 30 april 2025, verwachtte ik geen buizerdnest aan te treffen. Ik heb de Werkgroep Roofvogels Rijnland om hulp gevraagd bij de monitoring.

Met een camera op een hoge stok is de broedende buizerd ontdekt, op een riant nest met drie eieren (2 mei 2025). Navraag bij medewerkers van het logistieke bedrijf maakte duidelijk dat de buizerds al een paar weken af en aan vlogen. Vervolgens heb ik een digitale nestkaart aangemaakt in de webapplicatie van Sovon. Van afstand heb ik het nest gemonitord met een verrekijker.

De moeder was schuw. Ze reageerde niet op langsrijdende auto's, vrachtwagens, wandelaars of fietsers. Maar wanneer iemand stil stond onder het nest, vloog ze op van het nest. De hoogte van het nest is circa 15 meter. Ik wilde voorkomen dat, door teveel activiteit in de nabijheid, de ouders niet meer op het nest zouden durven komen. Of dat ze hun nest agressief zouden gaan verdedigen.

In overleg met het bedrijf hebben we besloten het nest voorlopig geheim te houden, om de buizerds rust te gunnen om hun eieren uit te broeden en de jongen veilig op te laten groeien.

Het onderhoud van de groene wand en het glazenwassen werd uitgesteld tot de jongen waren uitgevlogen. Blijkbaar had het ouderpaar geen last van de bedrijvigheid op en rond het gebouw. En zolang niemand stil stond onder het nest, voelden de buizerds zich niet bedreigd. Dus vooral "business as usual".

Eind mei zijn er twee jongen uit het ei gekomen. Ik woon in hetzelfde gebied, dus ik kan de jongen geregeld monitoren. Op 11 juni

2025 zijn de twee jonge buizerds gewogen, gemeten en geringd. De jongen zijn met behulp van een hoogwerker van de glazenwassers even naar beneden gehaald voor het ringen. Van de medewerkers van het bedrijf krijgen ze de namen Bruce en Bobby. Op het nest zijn de volgende prooien gevonden: mol en jonge ekster.

Op 11 juli 2025 zijn de jongen voor het eerst uit het nest gevlogen. Hun eerste vliegpogingen verliepen succesvol en 's avonds werden ze weer gespot op het nest met hun moeder. De volgende dagen was het genieten van de vlieg- en jachtlessen van de jonge buizerds. Het is interessant om te volgen hoe de jongen zich gaan ontwikkelen. Het is opvallend om te zien dat de moeder een stuk schuwer is dan de twee jonge buizerds. Goed om te monitoren of de jongen later als nestplaats ook een groene wand op een gebouw gaan kiezen. Ze kennen immers zelf nu nog geen bomen als nestplaats. Wij zijn erg benieuwd hoe het hen verder zal vergaan. Begin november zijn zowel moeder als de jonge buizerds nog waargenomen in het territorium.

Video naar nestopname met jonge buizerds https://www.instagram.com/reel/DMVAMUuSeVS/?utm_source=ig_web_button_share_sheet&igsh=ZD NIZDc0MzlxNw==

Andere roofvogels en uilen in het gebied

Er is op het bedrijventerrein nog een ander buizerdpaar. Dit paar broedt al jaren in de hoge bomenrij bij het rangeerterrein bij station Hoofddorp, aan de andere kant van het terrein. Hemelsbreed op circa 1,5 km afstand. Ook dit jaar heeft dit paar hier succesvol gebroed en drie jonge buizerds zijn dit jaar geringd en uitgevlogen. Vanuit een nest in een hoge boom op het terrein zijn ook vier jonge ransuilen uitgevlogen. Verder zijn er in dit gebied vanuit aangeboden nestkasten twee jonge slechtvalken, drie jonge torenvalken en vijf jonge kerkuilen uitgevlogen. Een succesvol roofvogel- en uilenjaar in het gebied.

Dankwoord

Deze unieke nestvondst toont aan dat groene bedrijventerreinen een belangrijke rol kunnen spelen in het behouden en creëren van leefruimte voor flora en fauna. Stichting Fauna Haarlemmermeer bedankt de medewerkers van het logistieke bedrijf, de bouwer van de groene wand en de ontwikkelaar van het bedrijventerrein voor hun medewerking en hun betrokkenheid, en de Werkgroep Roofvogels Rijnland <https://www.roofvogels-rijnland.nl/> voor het delen van de kennis, de begeleiding en het ringen van de buizerds.

DONATIES

Als werkgroep maken we kosten voor nestkasten en materialen (bijvoorbeeld ladder, camera, telescopische stok, ringen, nestkasten, maar ook lopende kosten als stichting voor website, bank, KvK e.d.). We organiseren verschillende bijeenkomsten (veelal met taart) waaraan geen kosten zijn verbonden. Ons werk is alleen mogelijk dankzij subsidies en donaties. Dus daarom een oproep aan jullie om een donatie aan ons te doen. Dat kan op verschillende manieren, nl. via:

- **donatieknop** op onze website
- **storting:** NL58 RABO 0388 7396 06
t.n.v. Stichting Werkgroep Roofvogels Rijnland
- **QR-code**

De werkgroep staat geregistreerd als een ANBI instelling waardoor er fiscaal aantrekkelijk gedoneerd kan worden, meer informatie hierover op onze website.

Hulp gezocht: dronepiloot

De werkgroep is hard gegroeid en er zijn veel klussen waarvoor hulp wordt gezocht. We zijn op zoek naar een dronepiloot (brevet A1/A3) met een drone met camera, die kan helpen bij nesten die bijvoorbeeld te hoog zijn voor de camerastok. Het gaat met name om het noordelijke deel van ons werkgebied, globaal boven Leiden: Bollenstreek, Kennemerland, Haarlemmermeer. Heb je belangstelling om te helpen, neem dan contact op met Wil Tamis: wil.tamis@gmail.com.

Startbijeenkomst 2026

Op vrijdagavond 31 januari zal een startbijeenkomst voor 2026 worden gehouden in het MEC-Leiderdorp. Deze avond is speciaal voor vrijwilligers die actief betrokken zijn bij de monitoring in het veld: de ogen en oren. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Verdeling van gebieden, en de rol van coördinatoren
- Overleg en communicatie tijdens broedseizoen met coördinatoren: hoe en wat?
- Korte uitleg over instructie veldwerk
- Invullen van nestkaarten, met focus op veel voorkomende problemen.

Anmelden kan via het algemene e-mail adres:
roofvogels.rijnland@gmail.com.

EEN BRUINE KIEKENDIEFNEST DAT ZICH NIET HOUDT AAN HET HANDBOEK VAN HET VELDWERK

Door: John Bakker, André van Roon en Peter de Maagt

Bruine kiekendieven zijn niet de eerste roofvogels die in het broedseizoen aan een nest beginnen. Dus als veel vrijwilligers al druk bezig zijn met het monitoren en ringen van havik en buizerd is het nog volop zoeken naar nesten van bruine kiekendief. Deze nesten bevinden zich op de grond, vaak in (grote) rietvelden.

De Hanepoel is een natuurlijk water dat al honderden jaren bestaat en onderdeel is van de Kagerplassen. De Hanepoel en Leendert de Boerspolder vormen een prachtig aaneengesloten natuurgebied met grote landschappelijke waarde. Het water is een stiltegebied waar geen motorboten zijn toegestaan. Langs de oevers en op de dijken groeien meer dan 100 verschillende bomen en planten. Het gebied wordt gekenmerkt door natuurlijke rietovers met daarachter zompige vegetatie, met moeras- en pluimzegges. Een heel mooi leefgebied dus voor de bruine kiekendief.

Bij de Hanepoel broeden al enkele jaren bruine kiekendieven. Het vrouwtje kiekendief is redelijk trouw, en ze is vaak tevreden met een nest in dezelfde hoek van het natuurgebied. Dat betekent nog niet dat het nest meteen bekend is. Pas op 26 april hebben we de exacte locatie van het nest gevonden. Op dat moment waren er al vier eieren. Een week later, 2 mei, werd het nest nogmaals gecontroleerd en toen waren er zelfs zeven eieren. Op zich al een fantastisch

resultaat. Rond Hemelvaartsdag waren er wat meer bezoekers in het natuurgebied en op 5 mei zagen we helaas nog maar zes eieren. Rond het nest waren geen duidelijke sporen van eventuele predatoren te zien. Omdat we ons toch enige zorgen maakten gingen we op 9 mei nogmaals kijken: tot onze stomme verbazing lagen er nu acht eieren! Het is niet meer te achterhalen of het ene ei nu uit het nest gerold is op 5 mei en later door de ouders teruggerold, of dat het vrouwtje inderdaad nog twee eieren bijgelegd heeft na 5 mei. Het zal wel een Hemelvaart-mysterie blijven.

Op 1 juni zijn er 4 eieren uitgekomen. De pullen zijn op 20 juni geringd: twee mannetjes en twee vrouwtjes. De kiekendieven waren mooi op gewicht en behoorlijk fel. Wel was één jong duidelijk iets achtergebleven qua groei op de andere jongen, maar dat is eerder regel dan uitzondering.

Op 29 juni sloeg het noodlot helaas toe voor de benjamin van het nest. Hij heeft het niet gered. De andere jongen waren klaar om uit te vliegen. Op 5 juli was op de wildcamera te zien dat de drie overgebleven jongen zich tegoed deden aan de benjamin. Het drama werd

helaas nog groter. Op 6 Juli werden nog twee jongen dood aangetroffen. Waar het vierde jong was gebleven is een raadsel. Ook de ouders zijn niet meer waargenomen.

Na overleg werd besloten om de dode dieren nog dezelfde dag aan te melden bij de Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) omdat we vreesden voor vogelgriep. We kregen duidelijke instructies over hoe de vogels opgestuurd moesten worden.

De volgende dag werden de kadavers al opgehaald om naar het laboratorium gebracht te worden. De medewerkers van het DWHC maakten zich kennelijk niet al te druk, want ondanks een aantal e-mails kregen we pas op 26 september een terugkoppeling. Het

bleek dat slechts één van de kiekendieven was onderzocht. Over de onderzochte vogel schrijft het DWHC in het rapport:

"Juveniele vrouwelijke kiekendief met slechte bespiering en zonder vetreserves (extreme vermagering, ook wel cachexie genoemd). Deze kiekendief is waarschijnlijk overleden aan voedseltekort waarvoor geen fysieke oorzaak kon worden aangetoond. Deze kiekendief is getest op vogelgriep, daar was zij niet mee besmet."

De onderzoeksresultaten zijn niet geheel bevredigend. Het zou best kunnen dat de andere vogel wel een ziekte onder de leden had. Een andere mogelijkheid is dat de jongen niet meer werden gevoerd door de ouders, mogelijk doordat er iets is gebeurd met (een van) de oudervogels. We zullen er helaas niet meer achter komen.

WITTE NAGELS BIJ TORENVALK

Door: Rob van Leeuwen, Peter de Maagt en Gijs van der Voet

Het netwerk van terrein- en nestkasteigenaren die met Werkgroep Roofvogels Rijnland samenwerken wordt ieder jaar groter. In het voorjaar werd een bezette torenvalkkast ontdekt in Hoogmade. Deze kast was nog niet bij de werkgroep bekend. De eigenaar van de kast, Rob van Leeuwen, bleek graag met de werkgroep te willen samenwerken.

Het torenvalkpaar produceerde vijf eieren, die allemaal uitkwamen. Op 29 Juni 2025 zijn de jongen door Peter de Maagt geringd. Er waren vijf pullen, variërend in leeftijd van 20 tot 24 dagen. Zo op het eerste gezicht waren er geen bijzonderheden. Tot het moment dat één van de vrijwilligers opmerkte dat één van de torenvalkjes witte nagels had. De vogel was al teruggezet in de emmer, dus voor alle zekerheid werd toch even gecontroleerd of het klopte. En jawel, alle nagels aan beide poten waren wit.

Bij nader onderzoek bleek ook één ander pul één witte nagel te hebben aan beide poten. Maar bij de andere drie pullen waren de nagels gewoon zwart.

Na thuiskomst zijn we de literatuur ingedoken. We konden eigenlijk maar 1 artikel vinden, uit 2011: "Witte nagels bij Torenvalken *Falco tinnunculus*" door Jan van Dijk (De Takkeling 19(2), p122-124, 2011), waar ook over het verschijnsel gesproken wordt. Maar dat betreft geen torenvalk met allemaal witte nagels. Ook in de internationale

Torenvalk met alle nagels wit (boven) en met 1 witte nagel (onder).

Torenvalk met alle nagels wit (boven) en met 1 witte nagel (onder).

literatuur was weinig te vinden. Vaak werd daarin verwezen naar de kleine torenvalk (*Falco naumanni*), die wel witte nagels heeft. In elk geval lijkt het fenomeen witte nagels bij de torenvalk niet vaak te zijn gedocumenteerd. Navraag bij Rob Bijlsma, Henk Castelijns en Johan Tuls maakte duidelijk dat het zeker geen alledaags verschijnsel is.

Witte nagels zijn wel regelmatig aanwezig bij buizerd. Wanneer een pul witte nagels heeft, is dit een aanwijzing dat het verenkleed licht gaat uitvallen. Vogels die als pul lichte nagels hebben, krijgen later een lichter verenkleed dan pullen met zwarte nagels. Overigens verkleuren de nagels van jonge buizerds uiteindelijk donker met vorderende leeftijd. Bij torenvalk lijkt er geen verband te zijn tussen de kleur van de nagels bij pullen en de kleur van het verenkleed. Het verenkleed van torenvalk kent geen dimorfie (kleurverschil.)

Bij de pullen in Hoogmade zag het verenkleed er normaal uit, en was er geen enkel teken van leucisme zichtbaar. Het is dus onduidelijk wat de oorzaak kan zijn van de witte nageltjes. Mogelijke oorzaken zouden kunnen zijn: een genetische aandoening, een onderliggende systemische ziekte, of voedingsdeficiënties.

Een tekort aan bepaalde vitaminen of mineralen zou het uiterlijk van de nagel inderdaad kunnen beïnvloeden. Het gewicht van de pullen

Foto's van het verenkleed van de torenvalk met volledig witte nagels.

was normaal, variërend tussen 212-237 gram voor de mannetjes en 259 gram voor het vrouwtje. Dus zeker geen (ernstig) ondergewicht. Natuurlijk zegt het gewicht niet alles, maar een tekort aan vitaminen of mineralen lijkt ook geen aannemelijke oorzaak. Ook een aangeboren genetische aandoening kan de oorzaak zijn dat een pul bij de geboorte witte nagels heeft. Bij dit specifieke broedpaar is het niet eerder opgevallen. In ieder geval hopen we dat er volgend jaar wederom succesvol gebroed zal worden. Hopelijk

kunnen we dan beter inschatten of het iets erfelijks is. De vogels zijn geringd, waarbij de torenvalk met ringnummer 3935008 allemaal witte nagels heeft, en de torenvalk met ringnummer 3935009 één witte nagel aan beide poten heeft. Wanneer iemand de vogels terug vangt (of ergens aantreft), is het interessant om te kijken of de vogels nog steeds witte nagels hebben.

EINDEJAARSBIJEENKOMST 2025 WERKGROEP ROOFVOGELS RIJNLAND

Door: Gijs van der Voet

Op 7 november jl. werd in het MEC (Milieu Educatie Centrum) Leiderdorp een, wederom, geslaagde eindejaarsbijeenkomst georganiseerd. De ongeveer 50 aanwezigen kregen een tjokvol programma met boeiende bijdragen voorgeschoteld.

Wil Tamis nam ons mee in de broedresultaten van de diverse soorten roofvogels. In 2025 is wederom een stijgende lijn te zien in het aantal gemonitorde nesten en geringde jongen door de werkgroep. Vanwege het Jaar van de Torenvalk was er extra aandacht voor de broedresultaten van torenvalk in ons gebied. Verder vertelde Wil

over terugmeldingen van dode of gewonde roofvogels en werden twee vrijwilligers in het zonnetje gezet die dit jaar een belangrijke bijdrage hebben geleverd bij het monitoren van nesten: Felix Verschoor en Corinne Kalisvaart. Hulde!

Na de bijdrage over de broedresultaten, waar meer over kan worden gelezen in het jaarverslag, nam Peter de Maagt het stokje over. Aan de hand van foto's en filmpjes liet hij de hoogtepunten zien van het afgelopen broedseizoen, zoals enkele bijzondere nesten, diverse gegeven lezingen en items over de werkgroep in de media. De reportage van Vroege Vogels over het Jaar van de Torenvalk mag hier niet onvermeld blijven.

Brainstormen tussen Peter de Maagt en André van Roon leidde tot een serieus onderzoek van de Hogeschool Leiden: Automatische prooiherkenning bij steenuilen. In hoeverre kan een AI-beeldherkenningssysteem het turven van prooien overnemen? Drie gedreven studenten (Bram Koopmans, Julian Kroes en Tijn Heijboer) houden zich bezig met het onderzoek, dat inmiddels een proefversie van een beeldherkenningssysteem heeft opgeleverd. De lezing van André over het onderzoek was erg boeiend! Dit gold ook voor zijn bijdrage over een ander onderzoek: bestrijdingsmiddelen in roofvogels.

Verder heeft Corinne Kalisvaart van stichting Fauna Haarlemmermeer, en tevens lid van onze werkgroep, een mooie lezing gegeven over een uniek buizerdnest: in de groene wand van een bedrijfsgebouw op Schiphol Trade Park bij Hoofddorp. Elders in deze nieuwsbrief kunt u een verslag lezen van Corinne over dit bijzondere nest. Tot slot een dankwoord voor eenieder die deze avond mogelijk heeft gemaakt: MEC Leiderdorp, alle 'oren en ogen in het veld', de klimmers, klussers, grond- en kasteigenaren en, last but not least, Hans van Ek voor het verzorgen van taart en cake.

FONDSEN EN DONATIES 2025

Door Gijs van der Voet

Op een voor veel Leidse vogelaars iconische plek, de Uniper-centrale met slechtvalkkast, heeft Arian Khoshchin namens de Ledenraad van Rabobank Katwijk-Leiden op 15 oktober jl. aan Werkgroep Roofvogels Rijnland de cheque overhandigd van Rabo ClubSupport 2025. Namens de werkgroep heb ik mij de afgelopen maanden ingezet voor deze mooie actie, die ons een bedrag oplevert van €413,16. Een mogelijke bestemming voor het geld: nestkastcamera's, zodat komend voorjaar liefhebbers een kijkje kunnen nemen bij broedende torenvalkjes, of misschien wel een familie bosuil. Rabobank, en eenieder die op ons heeft gestemd, van harte bedankt!

(Om misverstanden te voorkomen: de slechtvalkkast bij de Uniper-centrale wordt niet beheerd door onze werkgroep)

In 2025 heeft de werkgroep nog meer giften en bijdragen van fondsen ontvangen. Op 15 maart jl. heeft WRR meegedaan met de actie NL Doet van het Oranjefonds. De activiteit die plaatsvond was het timmeren van nestkasten. Van het Oranjefonds ontvingen wij een bedrag van €336. Van Stichting Oegstgeester Kringloop (SOEK) hebben wij een bedrag ontvangen van €450. Dank! Verder heeft de werkgroep, evenals in 2024, een mooie bijdrage ontvangen van het IJsvogelfonds: €1000. Het IJsvogelfonds is opgericht door Vogelbescherming Nederland in samenwerking met de Nationale Postcode Loterij. Het fonds ondersteunt innovatieve projecten voor de bescherming van vogels en hun leefgebieden. In 2025 werd door de werkgroep voor het eerst een aanvraag gedaan bij het Jaap van Duijn Vogelfonds. De Stichting Jaap van

Duijn Vogelfonds is opgericht op 25 februari 2014 en heeft als doel financiële steun te verlenen aan projecten die het behoud en de verbetering van de natuur bevorderen, en in het bijzonder aan projecten die bijdragen aan de diversiteit en de verbetering van de vogelstand in Nederland. Het Vogelfonds heeft een bedrag van €1200 toegekend aan de werkgroep, dat alleen mag worden besteed aan materialen.

Verder zijn in 2025 twee aanvragen gedaan bij het Cultuurfonds. Het is misschien niet algemeen bekend, maar het Cultuurfonds ondersteunt ook natuurprojecten. Van het Cultuurfonds ontvingen wij €220 voor een nieuwe ladder en €50 voor financiering van een nieuwe camera. Ook het Cultuurfonds vergoedt alleen kosten voor materialen.

Moor Handels ontvangt cheque. Foto WRR

het
Cultuurfonds

Rabobank
Rabo ClubSupport
Samen vieren we de winst

oranje
fonds

Vogelbescherming
NEDERLAND

